

ХВАЛБА

На стръмния склонъ растъше високъ букъ. Неговиятъ връхъ поръше облацитъ и високо стърчеше надъ останалитъ дървета. Низко подъ него си растъше храстъ, ала на височина никога не можеше да го достигне. Единъ день букътъ каза подигравателно на храста:

— Азъ съмъ царъ на гората. Нито едно дърво не е по-високо отъ мене. Пръвъ азъ виждамъ слънцето на изтокъ, а и последнитъ негови лъчи на западъ виждамъ пакъ само азъ. Всички вие сте по-низки отъ мене и ме гледате като свой Богъ.

— По-полечка, по-полечка! — се намръщи храстътъ. — Не се възнасяй на високо, защото височината не е предимство. Кривата върба край рѣката има по-добро сърдце отъ тебе и пакъ не се е похвалила още никжде. А коравиятъ дрѣнъ би могълъ да обрули всички ни, ала и той си мълчи. Не царува височината, а силата, умътъ и сърдцето. Ти нѣмашъ всичко това, затуй мълчи!

— Всички вие сте роби на човѣка, — отговори гордиятъ букъ. — Роби сте, защото му служите слѣпо тогава, когато той ви унищожавя немилостиво. Погледнете! Нима не виждате, че тука е имало гора отъ дървета, а сега сме останали само нѣколко? Изъ дѣнеритъ на отсѣченитъ наши братя никнѣха нови филизи, ала бездушниятъ човѣкъ унищожилъ и тѣхъ съ своя остъръ топоръ. На това мѣсто скоро нищо друго нѣма да остане, освенъ голи камънаци. Васъ и когато човѣкътъ ви отсѣче, вие пакъ му служите слѣпо и следъ смъртта си: вѣчно траете като директори, стълбове, дъски... А азъ, да не ме бѣше само срамъ отъ върбата, бихъ се струполилъ върху рамената на този вѣченъ нашъ душманинъ...

— Ха, ха, ха... — се засмѣ гладкиятъ и хубавъ ясенъ, — нѣма царе на земята. Човѣкътъ е всемогъщъ, неговата сѣкира е нашиятъ най-голямъ врагъ и затова ние трѣбва да му служимъ. Ала сѣщиятъ този човѣкъ и сѣче, и сади. Ние сме негови, а той е нашъ робъ. Всичко, що е на земята, робува едно на друго, а човѣкътъ робува най-много. Който господарува, той и робува. Между дъски отъ насъ той ще отиде въ земята и заедно съ тѣхъ ще изгние. Царица на всички ни е нашата майка — земята!

Голѣмата ясенова мъдростъ изненада бука и храста. Тѣ му отдадоха право и млъкнаха.

Отъ югославянски — Правдинъ